

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

ח תלעהב

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

על ארון העדות מבין שני הכרבים וידבר אליו: פ

כרובים הערונטער זיך מיט איהם אונטעררעדען, אונד זא ווארד איהם בעפעהל ער. טהיילט.

מד בהעלות

ח (א) וידבר יהוה אל משה לאמר: (ב) דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה ואירו שבעת הנרות: (ג) ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה

ח (א) דער עוויגע רעדעטע מיט משה אונד שפראך: (ב) רעדע מיט אהרן אונד שפריך: ווען דוא דיא לאמפען אנצינדעסט, זא לאססע אללע זיעבען לאמפען פארווערסט, דעם לייכטער גענענאיבער, איהר לייכט יוערפען. (ג) אהרן טהאט אויך אלוף; גענען דיא פארדערווייטע דעם לייכטערס ליעם

העלה

תרגום אונקלוס

ר ש י

ארונא דסדוהא מבין חרין פרוביא ומחמיל עמיה:

ח (ב) בהעלתך ע"ש הלהב עול' כתיב בהלקחן ל' עליו שריד להדליק עד שחא שלהבת עולה מאלי ועוד דרשו רבותינו מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה הכהן עומד ומטיב; אל מול פני המנורה. אל מול גר האמלעי שאינו בקנים אלא בגוף של מנורה; ואירו שבעת הנרות. ששה שעל ששת הקנים שלשה המזרחיים פונים אל מול האמלעי הפתילות שבהן וכן שלשה המערביים ראשי הפתילות למול האמלעי ולמה כדי שלא יאמרו לאורה הוא לריד: (ג) ויעש כן אהרן. להגיד שבאו אל אהרן שלא שינס; וזה

ח (א) ומליל יי עם משה למימר: (ב) מליל עם אהרן ותימר ליה באדלקותך ית בוציניא לקביל אפי מנרהא יהון מנהרין שבעא בוציניא: (ג) ועבד כן אהרן לקביל אפי

האמלעי ולמה כדי שלא יאמרו לאורה הוא לריד: (ג) ויעש כן אהרן. להגיד שבאו אל אהרן שלא שינס; וזה

ב א ו ר

זינוני מניין התפעל ודגש הדל"ת למסרון תי"ו הראוי בתדבר, וטעם הבנין הזה בעצור שלא היה הקול יולא באמלעות הכלים כמו באדם המדבר שהקול יולא מהריאה ונחמד אחר זה על ידי נלי המנטח מה שאין כן בדבור אלהי שהקול נברא לשעה ולא היה בעזר שום כלים המוחשים ויחכן לומר לפי פשוטו שעל גוף המוליא את קול הדבור שייך לומר מדבר, שהוא הפועל, אבל על הקול היוולא ראוי לומר מדבר שהוא הפועל והפועל יחד, וזהו כנס בנין התפעל: וידבר אליו, ונענין הזה היה חמיד הדבור אליו ללותו על בני ישראל:

ח (ב) בהעלתך את הנרות, הנה נחלקו רבותינו ז"ל במנחות (דף כ"ח ע"ב) אם היו הנרות מקשה ומחונרות בגוף המנורה, ולדעת זאת יהיה הפירוש בהעלותך כמו שתרגם אונקלוס נאדלקותך על שם שהלהב עולה כמו שפירש"י, ולדעת האומר שהנרות היו עשויות כפני עלמן יחכן לפרש לשון העלאת בהעלות הכהן את הנרות על הקנים, ועיין מה שבמנתיבנאור פרשת חנומה; אל מול פני המנורה, היה מטה ראשי הפתילות של כל שבעת הנרות להאיר א השלמן (ראב"ס): וכן

י הרמ"ב בתחלת פרשה זאת הביא ב"מ רש"י וז"ל: למך נפמכה פרשת מנורה לתנוכת הנשיאים לפי בראה. אהרן תנוכת הנשיאים חלשה דעמו כלה היה עמכה כמנהג לא הוא ולא שבטו חזק הקב"ה תיך שדך גדולה משלם שחמה מדליק ומטיב את הנרות בקר וערב, ע"כ; חונק נפמדים שלפניו וגם בחומש דפוס פרשת שנת ר"ח ל"ק חינו.

הַרְגוּם אֲשֶׁכְנוּי

ליעם ער דיא לאמפען ברענגען
וויא דער עוויגע דעם משה בע-
פֿאַהלען האַטטעו(ד) דער לייב-
טער אַבער וואָר פֿאַלגענדער
געשטאַלט געאַרבייטעט : ער
גאַר פֿאַן גאַלד אַויס איינעם
שטיקקע געטריעבען, פֿאַן
שאַפֿט ביו בלוטע וואָר ער
אַויס איינעם שטיקקע ; וויא
דאַז מאַדעלל, וועלכעס דער
עוויגע דעם משה געצייגט,

כֹּה עָלְתָךְ ח

הַעֲלֵה נִרְתִּיָּה פֶּאֶשֶׁר צִוֶּה יְהוָה
אֶת־מִשְׁחָה: (ד) וְזֶה מַעֲשֵׂה
הַמִּנְרָה מִקְשָׁה זָהָב עַד־יִרְכָּה
עַד־פְּרָחָה מִקְשָׁה הוּא כִּמְרָאָה
אֲשֶׁר הָרְאָה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּן
עֲשָׂה אֶת־הַמִּנְרָה: פ

וידבר
וזָה הָאֵט עַר דַּעַן לִיכְטֵער פֿערפֿערטיגען לאַכסען.

הַרְגוּם אֲוֹנְקִלוּם

אִפִּי מִנְרָתָא אֲדִלִּיק בּוֹצִינְדָא פֶּמָא דִּי פִקִּיד
יִי ית מִשְׁחָה: (ד) וְדִין עוֹבֵד מִנְרָתָא נְגִידָא
דְּהָב עַד שִׁידָה עַד שׁוֹשְׁנָה נְגִידָא הִיא כְּחִיוו
דִּי אַחֲוֵי יִי ית מִשְׁחָה בְּן עֶבֶד ית מִנְרָתָא:
ומליל

ר ש י

(ד) וזה מעשה המנורה. שהראוהו הק"נה
באנבע לפי שנתקפה בה לכך נאמר וזה:
מקשה. בטל"ן בלעז לשון דא לדא נקשן
(דניאל ה') עשת של כנר זהב היטה ומקיש
בקורנס וחומך כבשיל לפשט איבריה נתקנן
ולא נעשית איברי' אברי'ע"י חבור: עד ירכה
עד פרחה. ירכה היא השידה שעל הרגלים
חליל כדרך מנורות כסף שלפני השרים:

עד ירכה עד פרחה. כלומר גופה של מנורה כולה וכל סתלוי בה: עד ירכה. שהוא אבר גדול:
ועד פרחה. שהוא מעשה דק שנה הכל מקשה ודרך עד לשמש בלשון זה כמו מגדיש ועד קמה ועד
כרם וית (שופטים ט"ו): כמראה אשר הראה וגו'. נתבנית אשר הראהו בהר כמו שאמר וראה
ועשה נתבניתם וגו': כן עשה את המנורה. מישעשאה ומדרש אגדה ע"י הק"נה נעשית מאליה:

ב א ו ר

וכן פירש בפרשת תרומה על פסוק והאיר על ענב פניה, ועיין מה שכתוב בנאור
פרשת תרומה כי הרחיב שם המתרגם בניאורו: (ד) מקשה, בטל"ן בלעז (געטואגען בלשון
אשכנז), לשון דא לדא נקשן (דניאל ה' ו'), עשת של כנר זהב היטה, ומקיש בקורנס וחומך
כבשיל לפשט איבריה נתקנן, ולא נעשית איברים על ידי חבור. (רש"י): עד ירכה עד
פרחה, נאורו ממעשה גדול עד המעשה דק שנה הכל עשה מקשה, ודרך המקרא לדבר בענין
כזה

ה מ ע ר

ח (ד) מקשה זהב, לשון רש"י: "לשון דא לדא נקשן" אין כוונת רש"י כמו שהבינו האפרשים
שהוא משרש נקש והוקל מהדגש כדון באות שואית, כי כדברים האלה כתב גם נישעיה
(ל"ב) על מעשה מקשה, ושם הם"א בודאי שרשית כי בא השי"ן בסגול; אך כוונת רש"י כי
מקשה הוא מענין נקש בארמית, אם גם הוא מנל"ה, כי כן מתדמים שרש פו ק בעברי שהוא
מענין יציאה, כמו מפיקים מון אל זון (תהלים קמ"ד י"ג), עם נפ ק בארמית; וגם בעברית
מתחלפו הנתיים והתסורים כמו נמל ומול, פוח וגם ת, ורבים נכה. עד פרחה, לשון רש"י:
ודרך עד לשמש בלשון זהב"ו" כלומר כי עד הנאמר כאן איננו לא יחוס הזמן ולא יחוס
המקור, אך יורה על השווה כמו ועד קמה ועד כרם וית. כן עשה, לשון רש"י: "מי שעשאה" כלומר
שהנסח צריכה על גוף סתמי (וחן), ולא פוקי מדע' הראב"ע ואחריו נטה גם הרמב"ם מן בחרגומו שמוסב
על משה והבטיח בווי; ולדעת דעת רש"י נכונה, כי אם גם מלינו שתיחם הפעולה אל המנה כמו
וחן שלמה את הבית (מלכים א' ו' י"ד) ורבים במוסו, בכל זאת לא נכון לומר כן עשה אך על הפועל
האשכנזי. ויונתן הוסיף בכל אל, יען מסורש בפרשת ויקהל כי בכלל עשה את המנורה.

ב ה ע ל ת ד ח

(ה) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
(ו) קַח אֶת-הַלְוִיִּם מֵתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּמִתַּחַת אֲתָם: (ז) וְכֹה-
תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהֲרֵם הַזֶּה עֲלֵיהֶם
מִי חַטָּאת וְהַעֲבִירוּ תֵעַר עַל-
כָּל-בְּשָׂרָם וְכַבְּסוּ בַגְדֵיהֶם
וְהִטְהָרוּ: (ח) וּלְקַחוּ פָר בֶּן-בְּקָר
וּמִנְחָתוֹ סֵלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן

וַעֲרֹב

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י מ ה

(ה) פֶּעֶרְנֶעֶר רַעֲדֵטְעֵר דַּעֲר עוּוִי
גַע מִיט מִשָּׁה, אֹונֵר שְׁפֶרְאָךְ:
(ו) נִיט דִּיא לֹוּם אֹוּיט דַּעֲן קִינֵ-
דַּעֲרֵן יִשְׂרָאֵלִים אֹונֵר רִינִינֵע זִיא;
(ז) דִּיעוּעֵס אַכַּעֲר וְאַלְלֵסֵר דִּיא
מִיט אִיהֵנֵעֵן פֶּאַרְנַעֲהֵמֵעֵן, אֹוּם
זִיא צוּרִינִינֵעֵן זֹבַעֵן שְׁפֶרְעֵנְגֵע זִיא
מִיט עֵנטזִינֵדִיגֵנְס וְאַסְסֵעֲר.
(ח) צוּפֶאַר אַכַּר לֵאסֵ זִיא מִיט אִיִּי-
נַעֵם שַׁעֲרֵמֵעֵסֵעֲר זִיךְ אִיהֵרֵן
גֵאַנְצֵעֵן לִיִּיב אַכְשַׁעֲרַעֲרֵעֵן, אֹונֵר
אִיהֵרַע קִלִּידַעֲר וּוַאֲשַׁעֲן, זֶפֶךְ
זִינֵד וִיא רִיִּין; (ח) זִיא נַעֲהֵמֵעֵן
פֶּעֶרְנֶעֶר אִיִּין שְׁמִיעֶרְקֶאַלֵב,
נַעֲבֵטֵט דַּעֵם דִּיאָצוּ גַעֲהֵרִינֵעֵן מַעֲהֵלְאַפֶּעֲר פֶּאַם פִּיִּינְסֵטְעֵן וּוִיצַעֲנַמְעֵהֵלַע מִיט אֶהֵל אִיִּינֵ-
גַעֵי

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י מ ה

(ה) וּמִלֵּיל יָי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: (ו) קָרַב יַח
לְיוֹאֵי מִגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחִדְבֵי יַחְהוּן: (ז) וְכִדְרִין
תַּעֲבִיד לְהוּן לְדַבְּוֵאִיהוּן אֲדִי עֲלֵיהֵן מִיא
דְּחַטָּאָה וְנַעֲבֵרוּן מִסְפֵּר עַל כָּל בִּשְׂרֵהוּן
וְיַחְדוּן לְכּוּשִׁיהוּן וְיִדְבּוּן: (ח) וְיִסְבּוּן תוֹר
בְּר הוֹרֵי וּמִנְחָתִיה סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשְׁחָ

וְחֹר

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י מ ה

(ו) קח את הלויים. קחם בדברים אשר יביא
שחזרו להיות שמים למקום: (ז) הזה
עליהם מי חטאת. של אפר הסרה מפני
טמאי מתים שבהם: והעבירו מער.
מלאתי בדברי' משה הדרשן לפי שנחמו
בסרה על הנכורות שעבדו ע"ז והוא
קרויה זמתי מתים והמלורע קרוי מת
הזקיקים חגלמת כמלורעים: (ח) ולקחו
פר בן בקר. והוא עולה כמו שנחמו
ועשה

ב א ו ר

כזה בלשון עד, כמו מגדיש ועד קמה ועד כרם זית: (ו) קח את הלויים, הכדולם משאר ישראל. איהיו
לעזר לכהנים בעבודת השם: (ז) הזה עליהם מי חטאת, אין זה החמלת סדר טהרתם כי אז
היה ראוי האחזקת נמלת לטהרם, אבל החמלת סדר הטכרה היא מן והעבירו מער וגומר
ונאורו כה מעשה להם לטהרם ולהזות עליהם מי חטאת, אם הקדימו העברת המער וכוונם
הבגדים ואחר זה תהיה הזיה במי חטאת, ולא והטכרו: מי חטאת, מי פרה אדומה הנקראת
חטאת, או גם המים נקראים כך על שם הנקיון והסרת החטא, הבא על ידם: והעבירו, וי"ו
מספק לעמיד, ואם היה לווי לרכים היחה ה"א ההפעיל בפתח, כמו העבירו אל ה', ואף
שמכאנו גם בעבר מזה הבנין אם פ"פ שלו אות הגרון שיטתנה חיר"ק ה"א לפתח או לסגור"ל
להרכיב אות הגרון, כמו והעמדת את הלויים, והעבירתי אל ה', והעבירתי את נמלתו, העלית
בנחך, אין זה כי אם בגוף הנוכח והמדבר בעדו שאין לטעות בהם שהם לווי, אבל כנסתרים
הם תמיד כסגור"ל ולא בפתח"א, אשר האריכו ימים אשר העלו בני ישראל, וכן הנסתרת לא תהיה
כי אם כסגור"ל שלא לטעות בה שהיא לווי ליחיד כחוספת ה"א, כמו האונקיה עדי, וכן והעבירו
הוא עבר המהוסך לעמיד כי הדבור הים אל משה שיעשו בן הלויים: והטהרו, מננין החפעל ודגש
העי"ת לחסרון מ"ו הבנין וסגור"ל הטי"ת בעבור קמ"ץ ה"א לם"פ כסנת הסגור"ל כמלת השעיר
הקרי, והוא עבר מהוסך לעמיד ונאורו שיטתהו אחר כל אלם במי חטאת. (כראב"ע), ולדעת
המתרגם היא שנה על כל סדר הטכרה החזר וזכה לומר אם יעשו כל אלה יהיו טהורים:
(ח) ולקחו, יקחו עמם: פר בן בקר, קטן לעולה, כמו שנחמו למטה ואת האחד עולה: ופנחחו

סרה

תרגום אשכנזי

כהעלתך ח

וּפְרִשְׁנִי בֶן־בְּקַר חֲקֵה לַחֲטָאת׃
(ט) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לְפָנַי אֶהְיֶה
מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת־כָּל־עֵדֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (י) וְהִקְרַבְתָּ אֶת־
הַלְוִיִּם לְפָנַי יְהוֹה וּסְמַכּוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶת־יְדֵיהֶם עַל־הַלְוִיִּם׃
(יא) וְהִנִּיף אֹהֶרֶן אֶת־הַלְוִיִּם

געריהרט, אונד נאך איין צוויי-
טעם שטיערקאלב צום זינדענ-
אפפער. (ט) דוא לאססעסט
אלסדאן דוא לויס הינטרע-
טען פאר דאן שטיפטסצעלט,
אונד דיא נאנצע געמיינע
דער קינדער ישראל זיך פער-
זאממעלן. (י) ווען נון דיא
לויס הינקאמען פאר דען
עוויגען, זא לעגען דיא קיני-
דער ישראלס איהרע הענדעס
אויף זיא, (יא) אונד נאכדעם
אהרן דיא לויס צום צייגען,
דאס

חנופה

תרגום אונקלוס

ר ש י

וְחֹר הַנִּיץ בֶּר הַוְרִי הַסֵּב לַחֲטָאָה׃ (ט) וְהִקְרַבְתָּ
יָח לְיוֹאֵי לְקִדְּם מִשְׁכֵּן זְמַנָּא וְחִכְנוֹשׁ יָח כָּל
כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (י) וְהִקְרַב יָח לְיוֹאֵי
קִדְּם יִי וְיִסְמְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יָח יְדֵיהוֹן עַל
לְיוֹאֵי׃ (יא) וְיָרִים אֹהֶרֶן יָח לְיוֹאֵי אֲרָמָא

ועשה את האחד עולה והוא קרבן לבזר
בע"ז: ופרשני. מה ת"ל שני לומר לך
מה עולה לא נאכלת אף חטאת לא נאכלת
וכו' יש סמך לדבריו בחובת כהנים ואומר
אני שהוראת שעה היתה ששעיר היה
להם להכניח לחטאת ע"ז עם פר העולה:
(ט) והקבלת את כל עדת. לפי שהלויים
נחנים קרבן כפרה חמתיים ינאו ויעמדו
על קרבנם ויסמכו ידיהם עליהם:
(יא) והניף אהרן את הלויים חנופה. כדרך שאשם מלורע טעון חנופה מי. שלש חנופות נאמרו
בפרשה

קדם

קדם

ב א ו ר

סלה, שלשה עשרונים כמשפט: בן בקר חקח לחטאת, אשה מלואים שהם יקחו עמם: (י) והקרבת
את הלויים, באורו באשר תקריב אותם לפני ה' כמו שאמר בפסוק הקודם, יסמכו בני ישראל
את ידיהם על הלויים, וכן דעת המתרגם אשכנזי להרטיק הנפלת המאמר, וכן דעת הראש"ע
אלא שפול טעות בדפוס לראשם התחלת דבורו בפסוק י"א וכו' בפסוק יו"ד וגם לאזנו משונש בדפוס
וזכו תקונו: (י) הלויים לפני ה', הטעם אשר תקריבם לפני האהל יסמכו בני ישראל את ידיהם
על ראשם: (יב) על ראש הפרים, כל אחד מהפרים ורניים כן, ע"כ: (יא) והניף אהרן את הלויים,
שלש חנופות נאמרו בפרשה זו הראשונה לבני קהת לכן נאמר שם והיו לעבוד את עבודת ה' לפי
שעבודת הקודש עליהם והוא הארון והשלטן וגומר, השניה לבני גרשון לבד נאמר בה חנופה
לה' שאף עליהם היתה עבודת הקודש היריעות והקדשים, והשלישית לבני מרי. (יג"י), והדרג
חדש, ולפי ששט המקראות על הסדר נראה לפרש בדעת המתרגם כלשון אשכנזי, על דרך כלל
שאחריו מעשה כמו שהוזכר כמה פעמים בבאורנו, ויהיה פסוק והניף אהרן וגומר רק הוד-ק
כללית שלא יהיו הלויים ראויים לעבוד את עבודת ה' כי אם אחר שיניפם אהרן ואז והיו לעבוד
וגומר, ותינו כווי על החנופה כי אם אחר הפסוקים הנחיים המודיעים קדר המעשים שיעשו
קודם

ה מ ע מ ר

(ח) ופרשני, לשון רש"י: ואומר אני שהוראת שעה היתה וכו' יראה לי כי בא גם למרן
מדוע נאמר כבר ראשון שהיה לעולה ולקחו ובפרשני לחטאת נאמר חקח שהוא הכווי כמו
שכתב הראש"ע, ולזה אמר שהוראת שעה היתה, והכ"ס אמר אשה חנופה שיקחו פר לחטאת
אף שלא נכתב.

כהעלתך ח

תנוספו לפני יהוה מאת בני ישראל והיו לעבד את עבדת יהוה: (יב) והלויים יסמכו את ידיהם על ראש הפרים ועשה את האחד תמאת ואת האחד עלה ליהוה לכפר על הלויים: (יג) והעמדת את הלויים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם תנוספה ליהוה: (יד) והכדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו כי הלויים: (טו) ואחרי כן יבאו

הלויים

תרגום אשכנזי מ

דאם זיא פאן דען קינדערן ישראל'ס אבגעזאנדערט זיין זאללען, פאר דעם עוויגען דיא ווענדונג מאַצען לאסט זאל לען זיא דעם דיענסטע דעם עוויגען געוויירמעט זיין: (יב) דיא לויים לעגען נעהמליך איהרע הענדע אויף דען קאפף דער שטיערע, אונד מאַן ברינגט דעם עוויגען צו עהרען אייגען צום זינדענאפפער, אונד אייגן נען צום גאנצען אפפער, אום דיא לויים צו פערזעהנען: (יג) דוא שטעללעסט דיא לויים פאר אהרן אונד פאר זיינע זעהנע, אונד לאססעסט דיא איינע ווענדונג מאַצען, זיך דעם עוויגען צו ווידמען: (יד) דאס דורך ווערדען דיא לויים פאן

דען קינדערן ישראל'ס אבגעזאנדערט, אונד זינד מיין אייגען, (טו) דיא לויים זאללען עהרען

נאך

ר ש י

נפרשה זו הראשונה לבני קהת לכך נאמר שם והיו לעבד את עבודת ה' (נמנדר ח) לפי שעבודת קדש הקדשים עליהם הארון והשלמ וכו' השנייה לבני גרשון לכך נאמר בה מנוספה לה' שאף עליהם כימה עבודת הקדש יגיעו וקדשים הנראות בבית קדש הקדשים והשליש' לבני מררי:

גמנים

ית ליואי מגו בני ישראל ויהוון משמשין קדמי ליואי: (טו) ובחר כן יעלון ליואי למשלח

תרגום אונקלוס

קדם יי מן בני ישראל ויהוון למפלח ית פולחנא דיי: (יב) וליואי יסמכו ית ידיהון על ריש חוריא ויעבד ית חד תמאתא וית חד עלתא קדם יי לכפרא על ליואי: (יג) ותקים ית ליואי קדם אהרן וקדם בנוהי וחרים יתהון ארמא קדם יי: (יד) ותפריש

ב א ו ר

קודם המנופה אלו נאה הלויים גם על המנופה, ועמה אנאר המקראות על הסדר, ויונן מזה נוונת המתרגם בתרגומים שונים על שלש המנופות האמורות נענין הזה: והניח אהרן וגומר מאח בני ישראל, אינו כוון במן שבכתי ופירושו באשר יניף אומם אהרן שתהיה המנופה הזאת לאות על הכללם מאת בני ישראל: והיו לעבוד וגומר, ואז יהיו מוכנים ומפורשים לעבוד את עבודת ה': (יב) והלויים יסמכו את ידיהם, נפסוק הזה מתחיל לסודיע סדר המעשים עד המנופה רזה לומר קודם המנופה יסמכו הלויים את ידיהם על הפרים ועשה את האחד מטאת וגומר: ועשה אח האחד, חלזה לעשות על ידי הכהנים והעד הנאמן שהרי אמר לבסר על הלויים וכזיב ויכפר עליהם אהרן, וכן פי' והנפת תלום על אהרן שיניפם: (יג) והעמדת את הלויים, נפסוק הזה הוא כוון על המנופה שיעמידם לפני אהרן שיניף אחם אמר עשית הקרבנו: (יד) והכדלת את הלויים, על ידיזה הם מונדלים מתוך בני ישראל להיות מיוסדים לעבודתי: (טו) ואחרי כן וכו' וטהרת

תרגום אשכנזי

נאך אין דאן שטיפטסעלעט געהען, איהרען דיענסט אנה צונטרעטען, זאכאלד הוא זיא האסט רייניגען, אונד מיט איה גען זאיינע ווענדונג מאכען לאסטען; (טז) דען זיא זינד מיר געשענקט, אויס דען קיני דערן ישראל'ס מיה געשענקט, אונד איך האבע זיא אנגע נאמען פיר אללע ערשטליני געדעס מיטטערלייכעס, פיר אללעס ערשטגעבארנע אונד טער דען קינדערן ישראל'ס. (יז) דען אללעס ערשטגעבאר גע אונטער דען קינדערן

כה על תך ח
הלוים לעבד את אלה מועד
וטהרת אתם והנפת אתם
תנופה: (טז) כי נתנים נתנים
המה לי מתוך בני ישראל תחת
פטרות כל רחם בכור כל מבני
ישראל לקחתי אתם לי: (יז) כי
לי כל בכור בבני ישראל באדם
ובבהמה ביום הכתי כל בכור
בארץ מצרים הקדשתי אתם

ישראל'ס, פאן מענשען אונד פיעה, געהערט מיר צו; אלס איך אים לאנדע מצרים אללעס ערשטגעבארנע שטערבען לעיס, האבע איך זיא מיר געהייליגעט.

ר ש י

(טז) נתונים נתונים. נתונים למשא נתונים לשיר: פטרת. פתיחה: (יז) כי לי כל בכור. שלי היו הנכורות נקו הדין שהגנתי עליהם בין בכורי מצרים: לקחתי אותם לי. עד שטעו בעגל ועכשיו וקקח את הלויים: ואמנה

תרגום אונקלוס

למפלח יח משפן זמנא וחדבי יחהון וחרים
יחהון ארמא: (טז) ארי אפרשא מפרשין
אינון לי מגו בני ישראל חלף פתח כל ולדא
בוקרא כולא מבני ישראל קרבית יחהון
קדמי: (יז) ארי די לי כל בוקרא בבני ישראל
באנשא ובבעירא ביומא דקשרית כל בוקרא בארעא דמצרים אקדישית יחהון

קדמי

ב א ו ר

וטהרת אתם והנפת אתם, בפסוק הזה נקוד וכולל כל סדר הטהרה, וענינו אחרי שטהרה אותם ותנוה להניפם ואז יבאו לעבוד, וכן מתורגם בלשון אשכנז: (טז) נתנים המה לי, לעבודתי מתוך יתר עמי ישראל: החח פטרת, הוא מאמר בפני עצמו מוסב על מלת לקחתי שלמטה ובאורו בעבור זה לקחתי לי שיהיו חחת פטרת כל רחם שהיו לי מן הדין מעת הכותי כל בכור בארץ מצרים ועתה לקחתי אתם חחת הנכורים: בכור כל מבני ישראל, שעורו כל בכור מבני ישראל ומלת חחת שנהגם על בכור וענינו חחת פטרת כל רחם מבני ישראל וחחת כל בכור מבני ישראל וההכפלה היא לתוספת באור, ויתכן עוד לפרש שחחת מלת איש ומלת בכור היא סמוכה באלו כחוב בכור כל איש מבני ישראל: פטרת, הנספר הוא בפסק אס הוא פטרת על מאקל שמלת מן שמלה או על מאקל צדקה מן צדקה, ולפי מה שהנחתי לל בנטיית השמות והוא שתמיד יהיה נקוד הפ"א בשם הנקנה לנקוד הפ"א בננוי הזכרי ימיד, דרך משל חקמה, לבנה, מן חקם. לבן שננויים נאמר חקמו לבנו, וכן בבשה ובשבה, מן פקש פקש, שננווי הימיד תהיה הפ"א נחיר"ק, כמו איש ממנו את קברו (בראשית כ"ג ו'), או בפת"ח הפ"א כמו את קשתי (אס ט' י"ג), וכן מן מלך, מלכה, וכן ערלה, לחרפה תהיה הארץ, מן

הנספר

ב ה ע ל ת ד ח

לוי: (יח) וְאָקַח אֶת־הַלְוִיִּם תַּחַת
כָּל־בְּכוֹר בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
(יט) וְאֶתְנָה אֶת־הַלְוִיִּם נְתָנִים ו
לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְעֵבֶד אֶת־עַבְדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּלְכַפֵּר עַל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
נֶגֶף בְּגִשְׁת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־
הַקֹּדֶשׁ: (כ) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאֹהֲרֹן
וְכָל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלוִיִּם
כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
לְלוִיִּם כִּן־עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ת ר ג ו מ א ש כ נ ו י מ ו

(יח) נון נעהמע איך דיא לויים און
פִּיר אַלְלֵעִם ערשטנעבאָרנע
אונטער דען קינדערן ישראל'ס
(יט) אונד געבע ריעוע לויים ווען
דערום דעם אהרן אונד זיינען
זעהנען צום געשענק אויס דען
קינדערן ישראל'ס, דאָס דאָ אַז
שטאַטט דער קינדער ישראל'ס
דען דיענסט ביים שטיפֿטס
צעלטע פֿערועהען, אונד אלס
איין לעזענעלר פֿיר זיא זיין מען
גען, דאָמיט דיא קינדער
ישראל'ס זיך קיינע שטראַץ
פֿע צוציעהען, זוען זיא זיך
דעם הייליגטהומע נעהערטען.
(כ) משה, אהרן אונד דיא
גאַנצע געמיינע דער קינ-
דער ישראל'ס נאָהמען דיע
זעס מיט דען לויים פֿאַר; וויא
דער עוויגע דעם משה אין

ו יחחטאו
אנועהונג דער לויים בעפֿאהלען, וָא טהאַטען איהנען

ת ר ג ו מ א ש כ נ ו י מ ו

קָדְמִי: (יח) וְקָרִיבִית יָד לְיוֹאֵי חֶלֶף כָּל בּוֹכֵר
בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: (יט) וַיִּהְיֶיב יָד לְיוֹאֵי מִסִּירִין
לְאֹהֲרֹן וּלְבָנָיו מִגּוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַסְלַח
יָד פּוֹלְחֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁבֵּן וּמִנָּא וּלְכַפֵּר
עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶי בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מוֹחָא
בְּמִקְרַב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹדֶשׁא: (כ) וְעַבְד
מֹשֶׁה וְאֹהֲרֹן וְכָל כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְלוֹאֵי כָּכֵל דִּי פִּקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה לְלוֹאֵי בְּן עֶבְדוֹ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(יח) ואתנה וגו'. משה פעמים נאמרו
בני ישראל במקרא זה להודיע חבתן
שנכפל אזכרותיהן במקרא אחד כמנין
משה חומשי תורה וכן ראיתי בנראשית
רכה: ולא יבי' בנני ישראל נגף. שלא
ילטרנו לגשת אל הקדש שאם יגשו יהיה
נגף: (כ) ויעש משה ואהרן וכל עדת
וגו'. משה העמידן ואהרן הניסן וישאל
קאנו את ידיהם:
באשר

ב א ו ר

הנספר ערל, חרף, שאלה הוא קמן קטף מחת הפ"א בננוי היסוד והקש על אלה, וכן נאון
נאמר לפי שלא נמלא הזכר מזה השרש כי חס על משקל פֿעל, וגם לא מלאנו ממנו הנספר לנקבה
על משקל צִדְקָה, שהנספר ממנה פֿעֻלָּה על משקלה המנוכר, ויהיה לפי זה שו"א העי"ן שו"א
נח כמסטו אחרי תנועה קטנה גמורה: (יט) ואתנה את הלויים, אמרשמה לי בןו הדין הבני
נחמס לאהרן ולבניו: אח עבדח בני ישראל, העבודה הראויה להעשות ע"י בני ישראל יעשו
הלויים מחתם: ולכשר על בני ישראל, להיות כפר נפשות בני ישראל (הראב"ע), וכן מתורגם
בלשון אשכנז: (כ) ויעש משה ואהרן וגו', משה העמידן ואהרן הניסן וישאל קאנו את ידיהם. (רש"י),
והראב"ע

חרגום אשכנזי

(כא) דיא לויס ענטווינדטען זיך, אונד וואושען איהרע קליידער; אהרן ליעס זיא פאר דעם עוויג גען זיך ווענדען; אויך פער זעהנטע זיא אהרן צו איהרער פֿעלליגען רייניגונג. (כב) הער אבט אינדעם שטיפטסעלטע אנצוטערעסען אין געגענווארט אהרן אונד זיינער זעהנע; וויא דער עוויגע דעם משה, אין אנועהונג דער לויס, בע פֿאהלען האטטע, זא ווארד מיט איהנען פֿארגענאממען. (כג) דער עוויגער דערעטע פֿער גער מיט משה, אינד שפראך: (כד) דיעזעס איזט אין אנוע דונג דער לויס צו בעאכאטען; ווער פֿינף אונד צוואנציג יאהר אלס איזט, דער איזט טיב טיג

כה עלתך ה

(כא) וַיִּתְחַטְּאוּ הַלְוִיִּם וַיִּכְבְּסוּ בְּגָדֵיהֶם וַיִּנָּף אֹהֶרֶן אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְפַּר עֲלֵיהֶם אֹהֶרֶן לְטַהָרֵם: (כב) וַאֲחֵרֵיכֶן בָּאוּ הַלְוִיִּם לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדְתָם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי אֹהֶרֶן וּלְפָנַי בְּנֵי כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־הַלְוִיִּם כִּן עָשׂוּ לָהֶם: (כג) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כד) זֹאת אֲשֶׁר לְלוִיִּם מִבֶּן חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה יָבֹא לְצַבָּא צָבָא

בעבדח

חרגום אונקלוס

(כא) וְאֲדַבְּיָאוּ לְיוֹאֵי וְחֹרְרוּ לְבוּשֵׁיהוֹן וְאָרִיס אֹהֶרֶן יִתְחַוֵּן אֲרַמָּא קָדִים וַיִּכְפַּר עֲלֵיהוֹן אֹהֶרֶן לְדַבְּוֹ אֵיהוֹן: (כב) וּבְחַר כֶּן עָלָו לְיוֹאֵי לְמַפְלַח יַח פּוֹלְחָנְהוֹן בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא קָדִים אֹהֶרֶן וְקָדִים בְּנוֹדֵי בְּמָא דִּי פִקְדוּ יִי יַח מֹשֶׁה עַל לְיוֹאֵי כֶּן עָבְדוּ לְהוֹן: (כג) וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִיטָרָה: (כד) דָּא דִּי לְלִיּוֹאֵי מִבְּר חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִין שָׁנִין וְלַעֲלָא יִיחֵי לְחִילָא חִילָא

כפילחן

ר ש י

(כב) כאשר לוח'ה' כן עשו. להגיד שכן העושין והנעשה כהם שאחד מהם לא עכב; (כד) מן חמש ועשרים ובמקום אחר אומר מן ל' שנה הא כיכד מן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה ולמד חמש שנים וכן ל' עובד מבאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים שוב אינו רואה; ולא

ב א ו ר

והראש"ע פירש משה בלוי ואהרן שהניסין וישראל שמכחו את ידיהם. כי משה לא עשה כלום רק שהיה מנהל לכל אחד ואחד על מעשיהו והתורה יחסה אליו כל המעשים האלה כמו שכתוב ועשה את האחד וגומר והנפת וגומר בעבור שהיתה על סיו: (כא) ויחטטאו הלויים, כמו שכתוב הזה עליהם מי חטאת; ויכבסו בגדיהם, וכבר כבסו בגדיהם קודם הזה; וינף אהרן וגומר ויכפר עליהם, וכבר כפר עליהם קודם התנופה: (כב) כאשר צוה וגו' על הלויים, אורות הלויים, וכן מתורגם בלשון אשכנזי: (כד) מבו חמש ועשרים ושנה, ובמקום אחר הוא אומר מן שלשים שנה הא כיכד מן כ"ה בא ללמוד הלכות עבודה ולמד ה' שנים וכן שלשים עובד מבאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו בחמש שנים שוב אינו רואה. (ה"ע), והרשב"ם פירש שאין כאן הכתפה בן שני המקראות כי למעלה לוח השס למנותם מן שלשים לעבוד ולמשא לשאת את המשכן, וכאן לוח על עבודת משמרת המשכן שמהיה חמש שנים לפני

בהעלתך ט

בַּעֲבֹדַת אֱהָל מוֹעֵד: (כה) וּמִן
חַמְשִׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצִּבְא
הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד:
(כו) וְשָׂרְתָ אֶת-אָחִיו בְּאֱהָל
מוֹעֵד לְשֹׁמֵר מִשְׁמֶרֶת וְעֲבָדָה
לֹא יַעֲבֹד כִּכָּה תַעֲשֶׂה לְלוֹיִם
בְּמִשְׁמֶרְתָּם: פ
ט (ח) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
בְּמִדְבַר-סִינִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּת
לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ

שלישי

הראשון

תרגום אשכנזי מח

טיג צימ דיענסט בייא דער
ארבייט דעם שטייטסצעל:
טעם: (כה) זאכאלר ער פינף
ציג יאהר אלט איז, געהט
ער אב פאם דיענסטע דער
ארבייט, אונד פערריכטעט
זאלע ניכט מעהר: (כו) ער
הילפט צוזאך נאך זיינעבריי
דערן ביים שטייטסצעלטעריא
אויפויכט צו האבען, ארבייט
אבער פערריכטעט ער ניכט
מעהר: זא זאללסט דוא עם
אין אנועהונג דער לויס האל
טען בייא איהרעם אטע
ט (ח) פערנער רעדעטעדעה
עוויגע מיט משה אין
דער וויסטע סיני, אים ער

שטען מאנאטהע דעם צווייטען יאהרס נאך איהרעם אויסגאנגע אויס דעם לאנדע מצרים,
אונד

תרגום אונקלוס

בְּפוֹלְחָן מִשְׁבֵּן זִמְנָא: (כה) וּמִבְּרַחֲמֵי
שָׁנִין יִתּוּב מִחִיל פּוֹלְחָנָא וְלֹא יִפְלַח עוֹד:
(כו) וַיִּשְׁמַשׁ עִם אָחוּי בְּמִשְׁבֵּן זִמְנָא לְמִיטְר
מְטָרָא וּשְׁוֹלְחָנָא לֹא יִפְלַח בְּדִין תַּעֲבֹד לְלִיטְאִי
בְּמִשְׁרַתְהוֹן:

ט (ח) וּמִלִּיל יי עם משה במדברא דסיני
בשפתא תניחא למיפקהון מארעא דמצרים
בירחא

ר ש י

(כה) ולא יעבוד עוד. ענדלעט מאס נכח
אכל חוזר הוה לנעילת שערים ולאיר
ולטעון ענדלעט וזהו זכר חת חמו עם
אחוי כתרומו: (כו) לשמור משמרת
לחנות סניב לאלה ולהקיס ולהוריד בשעת
המסעית:

ט (ח) נחוד הראשון. פרשה שנראש
הספר לא נאמרה עד אייר למדת שאין
מוקדם ומאחר בחורה. ולמה לא פתח
בזו מפני שהיא גנותן של ישראל שכל מ'
שנה שהיו ישראל במדבר לא הקרינו חלא
פסח

ב א ו ר

לפני השליש, שאז אינו ראוי למשא יהיה ראוי לשמירת המשכן, וזהו שער הכתוב מן כ"ה שנה
ומעלה יבוא לכבד זכר בעבודת אהל מועד זו מלאכת השמירה, כמו שמפרש לפיכך וזכר חת חמו
לשמור משמרת ומבן חמשים ישוב מלכת העבודה של מאס, הנזכרת בפרשית שלמעלה. שנתן פוח
עוסק עד היותו בן חמשים עתה ישוב מלכת ההיא ולא יעבוד עוד, כי אם ושרת חת חמו וגו'
והוא מוסב על שניהם, בן חמש ועשרים עד בן שלשים ומבן חמשים ומעלה שניהם נפסלו לעבודת
מאס, והוכשרו לעבודת שמירה, וכן דעת הראשונים, ודעת הרמב"ן ז"ל על דרך הפשט שהנזכר ביד
מאס וזהו הכוונה והוא מעלה והוא אשר הפקיד חותם חיש חיש על עבודתו ועל משאו, אבל
נאן ליה כי כל אשר ידע בעלמו שנת לכלל כ"ה שנה יהיה כשר לעבודה וזבא בכל אות נפשו לעבוד
עמהם ומסייעם בעבודה, אבל לא יהיה פקיד נגיד על עבודה ידועה עב"ל. ויחנן שעל עבודת
סיוע בזו אמרו חכמינו ז"ל שהיא ללמוד הלכות עבודה, כלומר שהרגילו את עמם בעמלם ליד
הפקיאים בעבודה, ומסייעים אותם, עד היותם בן שלשים שנה.

ויעשו